

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: *oponent*

Autor/ka práce: Daniel Frantál

Název práce: Produkce a udržování autenticity jako subkulturního kapitálu: případ české Freetekno subkultury

Vedoucí práce: doc. Mgr. Martin Hájek, Ph.D.

Oponent/tka: Mgr. et Mgr. Ondřej Špaček, Ph.D.

Navržené hodnocení: D - E

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíl práce je deklarován dvojí. Jednak vysvětlit faktory stojící za ústupem freetekno subkultury, zároveň ale na tomto případě i rozvinout kritickou diskuzi konceptu autenticity v kontextu teorie subkulturního kapitálu (Sarah Thorton). To by obecně mohlo být legitimní, nicméně problematické je, že teorie subkulturního kapitálu nemá žádnou významnou ambici vysvětlit tento typ dynamiky subkultur, tedy její „odcházení“. Kritika tak míří na špatný cíl. Je na škodu, že autor se nedržel záměru, který byl vhodně formulovaný v projektu práce.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autor využívá relevantní českou i cizojazyčnou literaturu. Zároveň ale chybí dostatečná opora pro smysluplnou diskuzi klíčových konceptů, které chce autor diskutovat. Otázka chápání autenticity je velmi bohaté a rozvíjené téma, přestože se k němu chce autor v práci zásadně vyjadřovat, opírá se pouze o diskuzi tohoto konceptu z hlediska teorií subkultur, nikoli obecněji. Stejně tak druhý ústřední problém – ústup konkrétní subkultury – není v použité literatuře významně řešen, přestože v kontextu studia hudebních žánrů či módních trendů jde o známý fenomén.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Autor představuje bohatou a kvalitní škálu použitých metod. Problém však je, že v samotné empirické části není příliš zřetelná a transparentní linka mezi daty a prezentovanými zjištěními. Respektive tvrzení, která jsou zde formulována, jsou data přímo podepřena pouze sporadicky. V metodologické části a reflexi role výzkumníka je pak do určité míry dezinterpretován Hodkinsonův text. V diplomové práci je argument reprodukován tak, že insiderství je výhodou, protože výzkumník může být určitým korektorem a arbitrem toho, co mu říkají lidé v rozhovorech.

To je však snad až pozitivistická interpretace, která není vhodná ani pro tento typ výzkumu, ani neodpovídá tomu, co chce říct Hodkinson. Hodkinson tuto tezi u insiderství myslí pouze v tom smyslu, že obeznámenost se subkulturou nabízí další z možných zdrojů výpovědí, tj. že se snižuje riziko, že by výzkumník byl např. partikulárním pohledem gatekeepera zcela sveden ve výzkumu na zcestí.

Poznámka – argument vylučující mladší informátory (str. 32) je zavádějící a poukazuje na epistemologicky chybné chápání studovaného jevu (opět zde proniká jakási pozitivistická představa informátorů jako zprostředkovatelů informací o realitě). Právě interpretace a zkušenosti nově příchozích do subkultury mohou zřetelně obnažovat vytváření hranic, konstrukci autenticity založené na „stáří“ a „zkušenosti“, oproti např. „neposkvrněnosti“ a „prožívání“ apod.

Poznámka 2 – představená obsahová analýza není sekundární analýzou. V takovém případě by každá mediální analýza byla sekundární analýzou.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Argumentace představuje nejslabší stránku práce.

V první řadě se v práci neadekvátně pracuje s chápáním autenticity. Teze, že slabina studií kultury inspirovaných Bourdieu (tj. i Thornton) spočívá v tom, že substantivní obsah kultury je oproti její sociální roli umněšen, není neznámá. Jedná se o poměrně častou kritiku a v tomto by zde bylo na co navazovat. Na druhou autorovo vykreslení konceptu subkulturního kapitálu jako nástroje čisté distinktivní soutěže o status je nepochopením přístupu jak Bourdieu, tak i Thornton. Bourdieu se naopak explicitně vymezuje vůči představě distinkce jako ostentativní, snobské spotřebě. Odlišné hodnocení a jednání jako výsledek odlišného habitusu je „autenticky“ prožívané, rozhodně se nejedná o racionální kalkul.

Ostatně, u Bourdieu stejně jako Thornton je pole právě o sdílení obsahu, významu, smyslu dané aktivity (doxa). Autorova inovace v podobě substantivní dimenze tak v tomto kontextu nedává smysl, protože tato dimenze už je v konceptech pole a kapitálu obsažena. Zároveň pak určitý zápas a soutěž v rámci pole není něco, co je jednotlivými aktéry nutně reflektováno, s čím by vstupovali do „soutěže o status“. Naopak čím je pole zakotvenější a přesvědčivější, tím více je zápas, nerovnost a soutěž neviditelná, „přirozená“.

Zároveň, když už je empirická práce rozvíjena na pozadí konceptu inspirovaných Bourdieu, neměla by být opomíjena - s ohledem na deklarovaný záměr studovat ústup subkultury z výsluní – relativní pozice freetekna v kontextu širšího společenského či specificky „youth culture“ prostoru. To je naznačeno v některých momentech (médiá, apod.), ale nerozpracováno ani teoreticky, ani empiricky.

Významným problémem je to, že i když je empirická část práce poměrně obsáhlá, obecně přináší pouze velmi sporadické a nepřesvědčivé doklady pro svá tvrzení. Jednotlivé podkapitoly jsou plně do značné míry „insiderských“ popisů, které ale nejsou dostatečně demonstrovány daty. Až příliš často se zde objevuje označení typu „samozřejmě“, které naznačuje malý analytický odstup. Práci by prospělo užší a empiricky podloženější zaměření na menší počet aspektů, spíše než povšechné pojednání „o všem“.

Jednotlivé „složky autenticity“ by bylo možné kriticky rozebírat. Obecně je pozoruhodné, jak je autorem přehlížena domněle „formalistická dimenze“ distinktivní autenticity (viz např. citace str. 65-66). V rámci představeného dělení je pak podle mého soudu chybné oddělovat média (4.2) a

komunikace prostřednictvím internetu (4.6). Internetová fóra či Facebook jsou médii a nedává smysl o nich uvažovat jako o něčem jiném. Přejde mi také nepřesvědčivé považovat kriminalizaci za znak autenticity. Spíše jde o odmítání norem daných shora, což vede ke kriminalizaci. Samozřejmě, lze si představit situaci, že ilegalita může být pro subkulturu hodnotu samo o sobě, ale jde asi spíše o zvláštní fenomén, který by bylo potřeba důkladně empiricky doložit.

Text sklouzává ke snaze vysvětlit úpadek (např. nepřítomnost vlastních médií), ale chybí zde základní kontrafaktualita. Pokud vlastní média nebyla významnou součástí subkultury ani v době jejího největšího rozkvětu, těžko tím lze vysvětlit její úpadek.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Dobrá. Reference na článek v časopise nemají mít podobu reference na online zdroj, i když se autor k textu (pochopitelně) dostal online. Nejvýše se uvádí DOI. URL a „dostupné z“ náleží pouze ryze online dokumentům.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Především viz bod 3 a 4

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Co je podle autora autenticita, jak je v práci chápána? Čím se odlišuje distinktivní a substantivní dimenze autenticity, což by mělo být podle autora klíčové dělení pro tuto práci? Lze uvést příklad, který zahrnuje distinktivní a nikoli substantivní dimenzi. A naopak substantivní dimenzi bez distinktivní složky?

Celkové hodnocení práce: D-E

Datum: 29. 1. 2021

Podpis: